

ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ COSY В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ ПРІОРИТЕТ У ДИСКУРСІ

Анна Кричун

*магістр філології, здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
зі спеціальності 035 Філологія,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID 0009-0002-1564-5963
a.krychun@chnu.edu.ua*

Наталія Мельничук

*кандидат філологічних наук, доцент,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID 0000-0002-8742-1670
n.melnichuk@chnu.edu.ua*

Ключові слова: *концепт
COSY, номінативне поле,
ключова лексема, синонімія,
синонімічний ряд.*

У цій статті досліджено засоби, якими концепт COSY вербалізується в сучасній англійській мові. Концепт, як ментальний конструкт, відображає сприйняття світу індивідом та суспільством і реалізується за допомогою ряду лексичних одиниць. За допомогою зіставного, статистичного та діахронічного аналізу були проаналізовані синонімічні ряди лексеми cosy, представлені в чотирьох тезаурусах.

Досліджувані лексикографічні джерела домінантами синонімічних рядів визначають лексеми: comfortable та snug. У нашій статті розглянуто лексичні одиниці різних типів, представлені в лексикографічних джерелах. Вони мають різне стилістичне забарвлення, функціонують у різних сферах (загальноживані: comfortable, snug; розмовні: comfy тощо), можуть бути представлені як окремими лексемами, так і словосполученнями, є питомо англійськими і можуть бути визначені як синоніми, що реалізують концепт COSY в сучасному англійському дискурсі.

На підставі аналізу вживання синонімів лексеми cosy у 2022 році згідно Google Books Ngram Viewer нами було створено узагальнений синонімічний ряд досліджуваних 29 лексем з пріоритетністю вживання. Ця розвідка демонструє, що мова динамічно змінюється. Паралельне збільшення вживання лексеми easy “зручний, приємний, затишний” та safe “безпечний” як вербалізаторів концепту COSY може бути пов’язане з ростом інтересу до фізичної безпеки, та інших аспектів, де безпека є ключовою.

Діахронічний метод аналізу синонімічних лексичних одиниць, як вербалізаторів концепту COSY, за допомогою онлайн-пошукової системи Google Books Ngram Viewer, дозволив дослідити зміни в їх вживанні та трансформацію цих синонімічних рядів протягом 1800–2022 рр. З’ясовано, що в сучасному англійському дискурсі найуживанішими та найпріоритетнішими синонімами до лексеми cosy є easy та safe, що свідчить про те, що для британців найважливішими характеристиками затишку є приємність та безпека.

MEANS OF VERBALIZATION OF THE CONCEPT COSY IN CONTEMPORARY ENGLISH AND THEIR PRIORITY IN DISCOURSE

Anna Krychun

*Master of Philology, PhD student in the specialty 035 Philology,
Assistant at the Department of Foreign Languages for Natural Sciences,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Natalia Melnychuk

*PhD in Philology, Associate Professor,
Assistant at the Department of Foreign Languages for Natural Sciences,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Key words: *concept COSY, nominative field, key lexeme, synonymy, synonymous series.*

This article investigates the means by which the concept COSY is verbalized in contemporary English. As a mental construct, the concept reflects the perception of the world by individuals and society and is realized through a range of lexical units. Through comparative, statistical and diachronic analysis, the synonymous series of the lexeme “cosy,” presented in four thesauri, were analyzed.

The lexicographic sources under study identify the dominant synonyms in these series as “comfortable” and “snug.” Our article examines lexical units of various types presented in lexicographic sources. These units have different stylistic connotations, function in different spheres (common: “comfortable,” “snug”; colloquial: “comfy,” etc.), and can be represented as individual lexemes or phrases. They are inherently English and can be identified as synonyms that realize the concept of COSY in contemporary English discourse.

Based on the analysis of the usage of synonyms for the lexeme “cosy” in 2022 according to Google Books Ngram Viewer, we created a generalized synonymous series of the 29 studied lexemes with prioritized usage. This study demonstrates that language is dynamically changing. The parallel increase in the usage of the lexemes “easy” (convenient, pleasant, cozy) and “safe” (secure) as verbalizers of the concept of COSY may be related to the growing interest in physical safety and other aspects where safety is key.

The diachronic method of analyzing synonymous lexical units as verbalizers of the concept of COSY, using the online search system Google Books Ngram Viewer, allowed us to investigate changes in their usage and the transformation of these synonymous series from 1800 to 2022. It was found that in contemporary English discourse, the most commonly used and prioritized synonyms for the lexeme “cosy” are “easy” and “safe,” indicating that for the British, the most important characteristics of coziness are pleasantness and safety.

Вступ. Концепт, як ментальний конструкт, відображає сприйняття світу індивідом та суспільством і реалізується за допомогою ряду лексичних одиниць. Зазвичай один із двох різних способів вираження одного й того ж концепту відкидається, оскільки це створює додаткове навантаження на пам'ять користувачів мови без додаткової цінності (Adamska-Salaciak, 2013: 330). Водночас вчені (Halliday, Hasan, 1985: 44) обговорювали способи гнучкого та відповідного використання словникового запасу з метою уникнення лінгвістичної ригідності. Лінгвісти (Jackson, Amvela, 2000: 92) підкреслювали відповідність синонімів в різних контекстах.

Актуальність цього дослідження викликана відсутністю спеціальних наукових досліджень, що описують вербалізатори концепту COSY. Мета статті полягає у вивченні засобів вербалізації концепту COSY в сучасній англійській мові та їх пріоритетності у дискурсі. Досягнення вказаної мети вимагає вирішення наступних завдань: 1) відібрати синонімічні ряди, наведені в тезаурусах; 2) за допомогою онлайн пошукової системи Google Books Ngram Viewer порівняти синонімічні ряди номінативної лексеми *cosy*; 3) виявити ключові семи кожного синонімічного ряду і діахронію їх використання в мові; 4) систематизувати отримані дані та виявити пріоритетність

використання певних синонімів; 5) підготувати аналіз вживання вербалізаторів лексеми *cosy* для подальшого дослідження номінативного поля концепту COSY.

Матеріал та методи дослідження. Опіраємось на визначення Мартинюк А.П., де “концепт – мінімальна структурна одиниця знання” (Мартинюк, 2011: 38). В окремій розвідці ми дослідили номінативне поле концепту COSY і з'ясували, що його ключові лексеми: *comfortable* та *warm*. Зважаючи на те, що базові семантичні ознаки вербалізатора концепту зокрема виводяться через аналіз дефініцій, синонімічного та антонімічного рядів (Мартинюк, 2011: 52), ми зосередились на синонімах концепту COSY. Синонім – це слово чи вираз, що має те саме або майже те саме значення, що й інше слово в тій самій мові (OALD, 2005: 1557).

Синонімія – це відношення між окремими значеннями слів, при якому одне слово зазвичай має різні набори синонімів для кожного зі своїх значень (Murphy, 2018). Перші роздуми про синоніми були опубліковані Габріелем Жираром – французьким граматиком. Його робота “*La Justesse de la langue française, ou les différentes significations des mots qui passent pour synonymes*” (1718) здобула значну увагу як на європейському континенті, так і в Англії. Однак підхід Жирара був донауковим та не мав систематичної організації і більше ґрунтувався на практичних спостереженнях та контекстуальних врахуваннях. Після Габріеля Жирара з'явився значний перелік англійських словників синонімів. Вільям Перрі (1805), який пояснює значення слів, просто розташовуючи їх у контексті синонімів, послідовно

приводить нас до порога Тезаурусу Роджера – ікнічної праці Пітера Марка Роджера – *Roget's Thesaurus* (1852). Звісно, всі словники попередників відрізняються від Тезаурусу Роджера, оскільки вони впорядковані за алфавітом (Murphy, 2018).

На основі чотирьох англійських словників-тезаурусів (*Merriam-Webster Online Dictionary and Thesaurus, Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, Thesaurus, The Chambers Thesaurus*) було визначено синонімічні лексеми і словосполучення, що представляють концепт COSY і складають його номінативне поле і виділено серед *двадцяти дев'яти дві* спільні для зазначених джерел лексеми-вербалізатори концепту COSY: *comfortable/comfy* та *snug* (табл. 1). Досліджувані лексикографічні джерела організовують синоніми на основі їх релевантності, частоти використання і вказують *comfortable* та *snug* домінантами синонімічних рядів.

У нашій статті розглянуто лексичні одиниці різних типів, представлені в лексикографічних джерелах. Вони мають різне стилістичне забарвлення, функціонують у різних сферах (загальноживані: *comfortable, snug*; розмовні: *comfy* тощо), можуть бути представлені як окремими лексемами, так і словосполученнями, є питомо англійськими і можуть бути визначені як синоніми, що реалізують концепт COSY в сучасному англійському дискурсі.

Google Books Ngram Viewer – це інструмент, який відображає графік частоти вживання фраз у корпусі книг, відповідно до загального числа слів у корпусі, протягом вибраних років. Він має різні корпуси, що охоплюють різні жанри та мови

Таблиця 1

Дефініційний аналіз синонімів лексеми *cosy*

CALD	TCT	MWOD	T
<i>comfortable</i>	<i>snug</i>	<i>comfortable</i>	<i>comfortable</i>
<i>snug</i>	<i>comfortable</i>	<i>snug</i>	<i>comfy</i>
<i>homely UK</i>	<i>warm</i>	<i>relaxed</i>	<i>cushy</i>
<i>homey US</i>	<i>sheltered</i>	<i>soft</i>	<i>intimate</i>
<i>luxurious</i>	<i>secure</i>	<i>resting</i>	<i>snug</i>
	<i>safe</i>	<i>easy</i>	<i>safe</i>
	<i>homely</i>	<i>at ease</i>	<i>cuddled up</i>
	<i>congenial</i>	<i>comfy</i>	<i>easeful</i>
	<i>intimate</i>	<i>warm</i>	<i>in clover</i>
<i>comfy INF</i>	<i>comfy colloq.</i>	<i>cushy</i>	<i>in velvet</i>
		<i>spacious</i>	<i>on bed of roses</i>
		<i>relaxing</i>	<i>restful</i>
		<i>pleasant</i>	<i>secure</i>
			<i>sheltered</i>
			<i>snug as bug in rug</i>
			<i>snuggled down</i>
			<i>tucked up</i>

серед яких ми обрали “English” (GBNV, 2024). За допомогою цієї онлайн пошукової системи була отримана діахронія використання чотирьох синонімічних рядів (рис. 1, 2, 3, 4) і в двох з них

(ТСТ, Т), які включали лексему *safe*, виявився значний ріст її вживання (рис. 1, 2). В одному синонімічному ряді (MWOD) лексема *easy* є найуживанішою станом на 2022 рік (рис. 3).

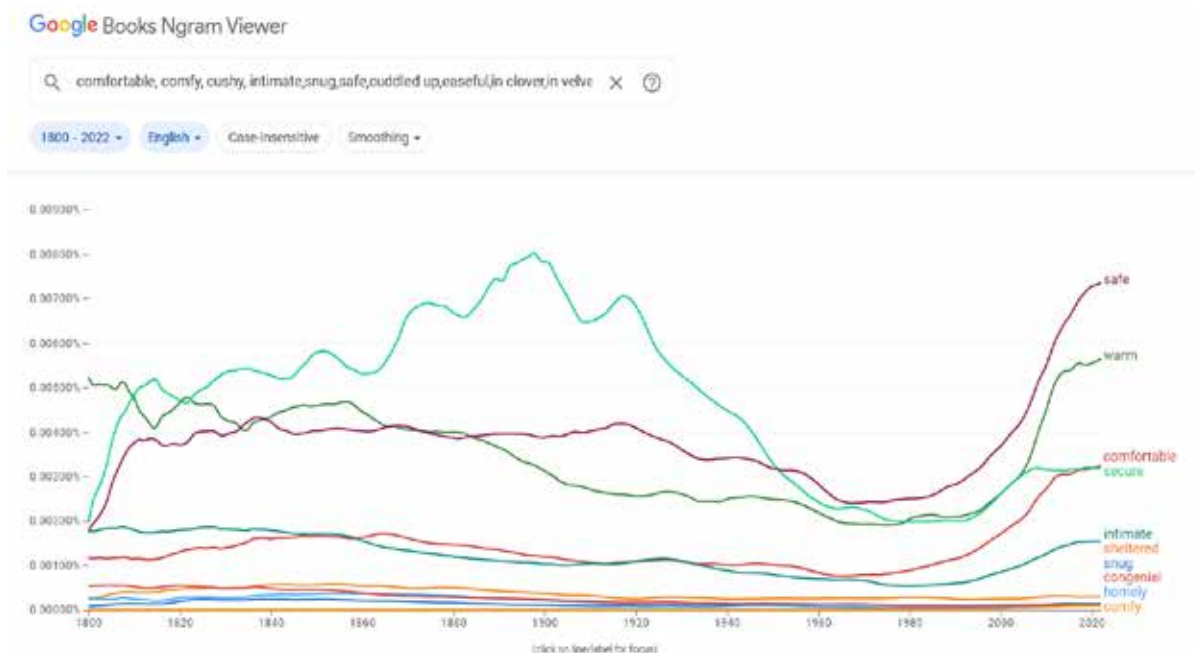

Рис. 1. Діаграма частоти лем: *snug, comfortable, warm, sheltered, secure, safe, homely, congenial, intimate, comfy colloq.*, відповідно до Google Books Ngram Viewer; англійська мова, 1800–2022; згладжування 3 (GBNV, 2024)

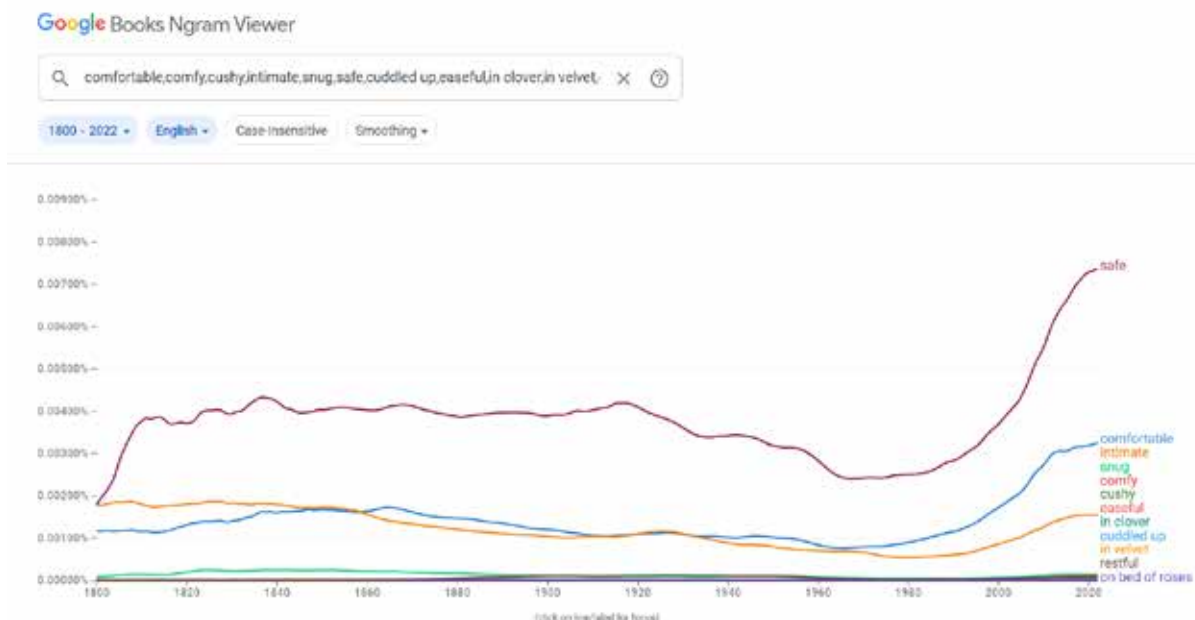

Рис. 2. Діаграма частоти лем: *comfortable, comfy, cushy, intimate, snug, safe, cuddled up, easeful, in clover, in velvet, on bed of roses, restful, secure, sheltered, snug as bug in rug, snuggled down, tucked up*, відповідно до Google Books Ngram Viewer; англійська мова, 1800–2022; згладжування 3 (GBNV, 2024)

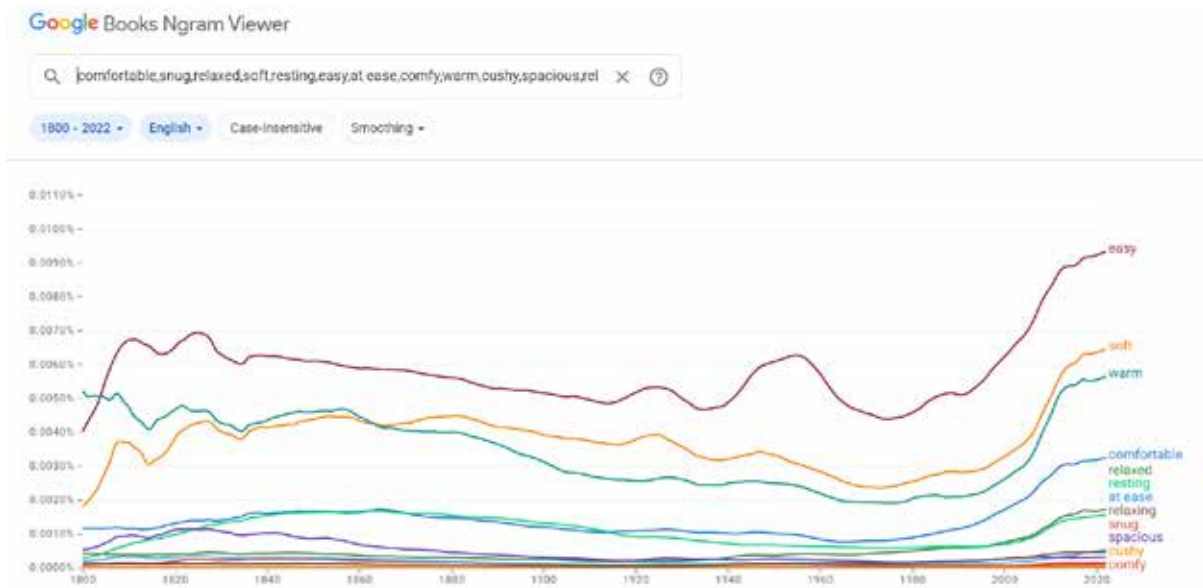

Рис. 3. Діаграма частоти лем: comfortable, snug, relaxed, soft, resting, easy, at ease, comfy, warm, cushy, spacious, relaxing, pleasant, відповідно до Google Books Ngram Viewer; англійська мова, 1800–2022; згладжування 3 (GBNV, 2024)

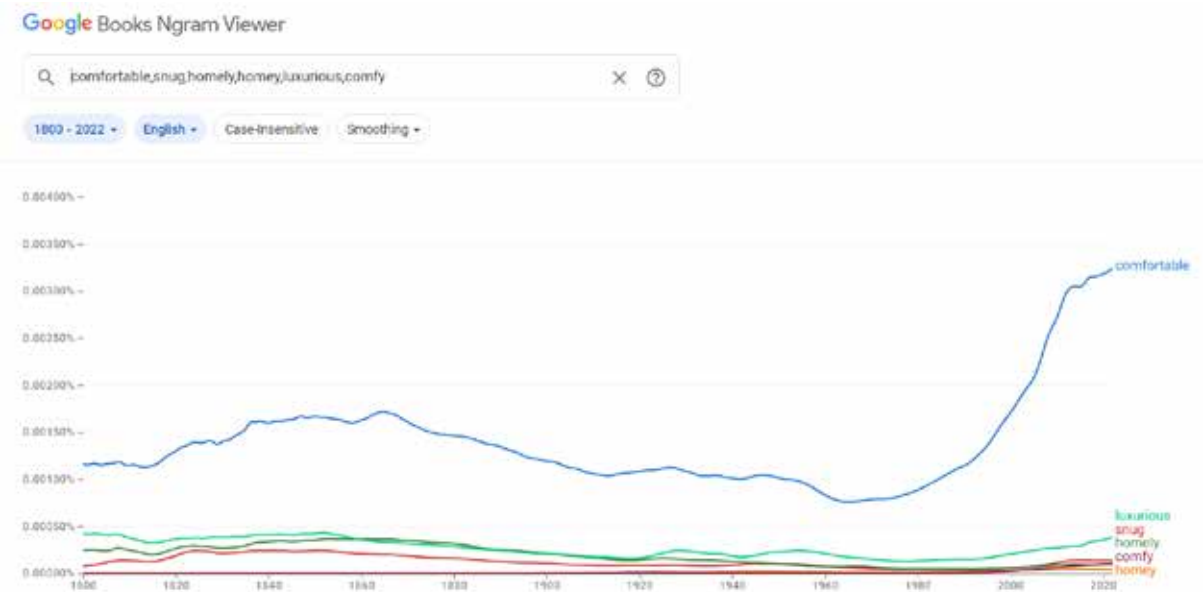

Рис. 4. Діаграма частоти лем: comfortable, snug, homely UK, homey US, luxurious, comfy INF, відповідно до Google Books Ngram Viewer; англійська мова, 1800–2022; згладжування 3 (GBNV, 2024)

Наступним був проведений семантичний аналіз синонімів і наведені приклади їх вживання, отримані з лексикографічних джерел.

Провівши зіставний статистичний та діахронічний аналіз діаграм (рис. 1, 2, 3, 4), що відображають частоту вживання синонімів лексеми *cosy*,

які відносяться до поняття комфорту, затишку та безпеки, протягом історичного періоду з 1800 по 2022 рік ми виявили, що лексема:

- зручний, приємний, затишний (*easy*): з 1980-х років має помітне збільшення використання (0,009%);

- o *They both retired and went off to lead an easy life in the Bahamas.* (2)
- o *She had a nice easy day at home.* (4)
- **безпечний (safe):** отримала значний ріст вживання, є найбільш пріоритетною (0,007%);
 - o *The children are quite safe here.* (5)
 - o *She didn't feel safe on her own.* (5)
 - o *A safe play-area for children.* (2)
- **м'який (soft):** демонструє значне збільшення (0,006%);
 - o *The softest sofa and pillows.* (4)
- **теплий (warm):** значно зросла у вживанні з XIX ст. (0,006%);
 - o *a warm house* (5)
 - o *It was so nice and warm in bed.* (2)
 - o *The house was lovely and warm.* (4)
- **комфортний (comfortable):** є поширеною, відзначається помітним зростанням, починаючи з кінця XX ст. (0,003%);
 - o *Are you comfortable?*(5)
 - o *Are you comfortable or shall I turn the heat down?* (2)
 - o *Joyce has a comfortable apartment in Portland.* (4)
- **безпечний (secure):** 1920-х роках досягла свого піку слововживання, після цього воно поступово зменшувалося до 2020 року (0,003%);
 - o *The future of the company looks secure.* (5)
 - o *Children need to feel secure to do well at school.* (2)
- **спокійний (relaxed):** значне зростання слововживання (0,002%);
 - o *There's a very relaxed atmosphere in the school.* (4)
- **приємний (pleasant):** пік приблизно в середині 1800-х років, але поступовий спад після цього вживання з незначними коливаннями (0,002%);
 - o *to live in pleasant surroundings* (5)
- **відпочиваючий, спокійний (resting):** після 2000 року помітне збільшення частоти (0,002%);
 - o *birds in search of a resting place* (6)
- **близький (intimate):** після спаду вживання в середині XX ст., кількість вживань знову зросла до 2020 року (0,002%);
 - o *The restaurant has a very intimate atmosphere.* (2)
- **невимушений (at ease):** зростання протягом XXI ст. (0,0005%);
 - o *He immediately felt completely at ease.* (2)
 - o *She felt completely at ease with Bernard.* (4)
- **розслабляючий (relaxing):** пік вживання близько 2022 року (0,0005%);
 - o *a relaxing evening with friends* (5)
- **розкішний (luxurious):** після спаду вживання в середині XX ст., кількість вживань лексеми знову зросла до 2020 року (0,0004%);
 - o *a luxurious hotel* (5)
 - o *They live in a very luxurious house.* (2)
 - o *a luxurious 30-room villa* (4)
- **просторий (spacious), захищений (sheltered):** з початку XX ст. вживання з незначними коливаннями (0,0003%);
 - o *a spacious living area* (4)
 - o *a sheltered accommodation/housing* (5)
 - o *We found a sheltered spot to have our picnic.* (2)
 - o *a sheltered valley* (4)
- **затишний (snug):** поступово втрачала свою популярність, найуживаніша в XIX ст. (0,0001%);
 - o *I spent the afternoon snug and warm in bed.* (5)
 - o *I like the smaller room for the winter because it's nice and snug with the fire blazing.* (2)
- **приємний (congenial):** спад використання (0,0001%);
 - o *a congenial working environment* (5)
 - o *congenial company/weather/surroundings* (2)
 - o *The summers out here are not congenial to the average North European.* (4)
- **домашній (homely BrE):** вживання зменшилося (0,0001%);
 - o *The hotel was homely and comfortable.* (2)
 - o *a modern hotel with a homely atmosphere* (4)
- **зручний (comfy):** має невелике збільшення, починаючи з кінця XX ст., але залишається менш часто вживаною, ніж лексема *comfortable* (0,00009%);
 - o *a comfy chair* (2), (4)
- **заспокійливий (restful):** з 2000 року помітне збільшення (0,00007%);
 - o *The restaurant has a relaxed, homey atmosphere.* (4)
 - o *a hotel with a restful atmosphere* (5)
- **дбайливо укритий (tucked up):** зростання з кінця XX ст. (0,00003%);
 - o *I ought to be tucked up in bed now.* (4)
- **приємний (cushy):** частота низька, але з 1960-х рр. відбувається зростання (0,00002%);
 - o *I sank down on a cushy sofa.* (3)
- **такий, що притулюється (cuddled up):** з 1980-х рр. відбувається зростання (0,00002%);
 - o *The children cuddled up to each other for warmth.* (4)
- **такий, що притиснувся (snuggled down):** при діахронічному вивченні ця словосполучка стала помітно поширеною (0,000007%);
 - o *He snuggled down under the bedclothes.* (5)
- **в оксамиті (in velvet):** пік в середині XIX ст. (0,000007%);
 - o *He snuggled down under the bedclothes.* (5)
- **заспокійливий (easeful):** менш поширена (0,000004%);

• розкошуючий (*in clover (informal)*), на трояндовому ліжку (*on bed of roses*): словосполучки менш поширені (0,000003%), (0,00000001%).

На підставі аналізу вживання синонімів лексеми *cosy* у 2022 році згідно Google Books Ngram Viewer нами було створено узагальнений синонімічний ряд з пріоритетністю вживання (табл. 2).

Результати та обговорення. Ця розвідка демонструє, що мова динамічно змінюється. Паралельне збільшення вживання лексеми *easy* “зручний, приємний, затишний” та *safe* “безпечний” як вербалізаторів концепту COSY (рис. 5) може бути пов’язане з ростом інтересу до фізичної безпеки та інших аспектів, де безпека є ключовою.

Висновки. Досліджувані лексикографічні джерела домінантами синонімічних рядів визначають лексеми: *comfortable* та *snug*. Діахронічний метод аналізу синонімічних лексичних одиниць, як вербалізаторів концепту COSY, за допомогою онлайн-пошукової системи Google Books Ngram Viewer, дозволив дослідити зміни в їх вживанні та трансформацію цих синонімічних рядів протягом 1800–2022 рр. У сучасній англійській мові концепт COSY в чотирьох тезаурусах представлений за допомогою двадцяти дев’яти вербалізаторів, що вказують на його додаткові ознаки. З’ясовано, що в сучасному англійському дискурсі найуживанішими та найпріоритетнішими синонімами до лексеми *cosy* є *easy* та *safe*, що свідчить про те, що для британців найважливішими характеристиками затишку є приємність та безпека.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у встановленні інтерпретаційного поля концепту COSY, на підставі аналізу паремій, афоризмів, фразеологізмів.

Таблиця 2

Пріоритетність вживання синонімів лексеми *cosy* у 2022 р.

№	синонім	% вживання
1.	easy	0,009%
2.	safe	0,007%
3.	soft	0,006%
4.	warm	0,006%
5.	comfortable	0,003%
6.	secure	0,003%
7.	relaxed	0,002%
8.	pleasant	0,002%
9.	resting	0,002%
10.	intimate	0,002%
11.	at ease	0,0005%
12.	relaxing	0,0005%
13.	luxurious	0,0004%
14.	spacious	0,0003%
15.	sheltered	0,0003%
16.	snug	0,0001%
17.	congenial	0,0001%
18.	homely <i>BrE</i>	0,0001%
19.	comfy	0,00009%
20.	restful	0,00007%
21.	homey <i>AmE</i>	0,00004%
22.	tucked up	0,00003%
23.	cushy	0,00002%
24.	cuddled up	0,00002%
25.	snuggled down	0,000007%
26.	in velvet	0,000007%
27.	easeful	0,000004%
28.	in clover	0,000003%
29.	on bed of roses	0,00000001%

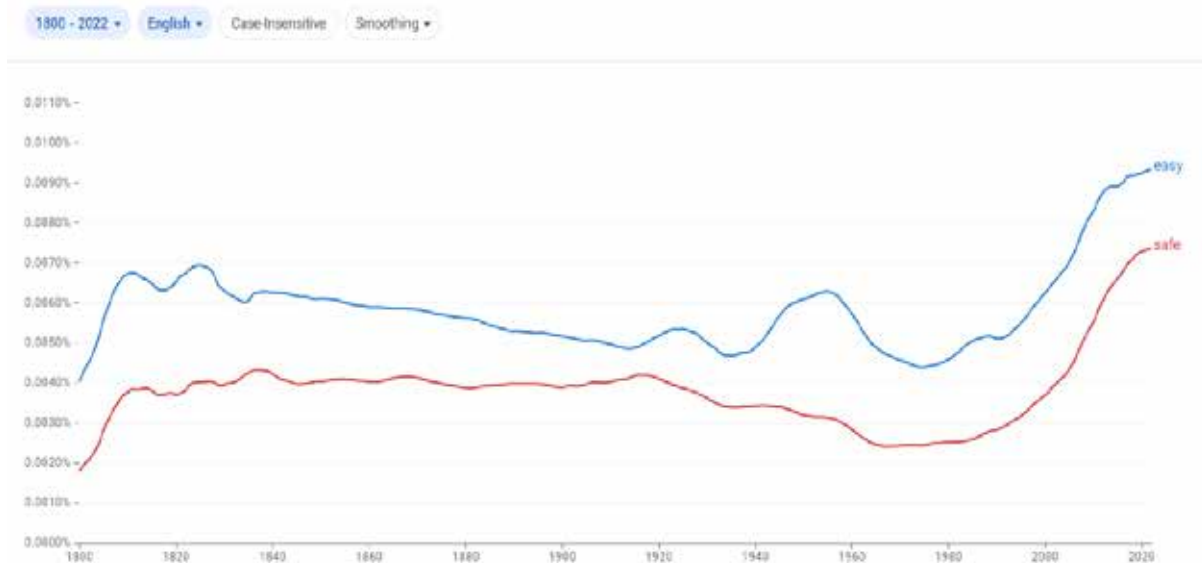

Рис. 5. Діаграма частоти лем: *easy* та *safe* відповідно до Google Books Ngram Viewer; англійська мова, 1800–2022; згладжування 3 (GBNV, 2024)

ЛІТЕРАТУРА

1. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
2. CALD – Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus Cambridge. University press and assessment: веб-сайт. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 04.09.2024).
3. CIDE– Paul Procter. Cambridge International Dictionary of English. Cambridge University Press, 1995. 1773 p.
4. LAAD – Della Summers. Longman advanced American dictionary. Pearson education limited, 2000. 1746 p.
5. LED–DellaSummers.Longmanexamsdictionary. Pearson Education limited,2006.1833 p.
6. OALDOCE – Hornby, A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English (7th ed.). Oxford University Press, 2005. 1780 p.
7. MEDFAL – Michael Rundell. Macmillan English Dictionary for advanced learners. Macmillan Publishers Limited, 2007. 1747 p.
8. MWOD – Merriam-Webster Online Dictionary: веб-сайт. URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення: 04.09.2024).
9. T – Thesaurus: веб-сайт. URL: <https://www.thesaurus.com/browse/kozy> (дата звернення: 04.09.2024).
10. TCT – The Chambers Thesaurus (2004) Editor: Martin H. Manser Edition: Reprint, revised Publisher: Chambers ISBN: 0550100679, 9780550100672 Length: 1127 p.
11. Adamska-Sałaciak A. Equivalence, synonymy, and sameness of meaning in a bilingual dictionary. *International Journal of Lexicography*, Vol. 26, № 3. 2013. P. 329–345.
12. Bolinger D. Meaning and Form. London: Longman, 1977. P. 212.
13. Cruse D. A. 'Paradigmatic Relation of Inclusion and Identity III: Synonymy'. In D.A. Cruse, F. Hundsnurscher, M. Job and P. R. Lutzeier (eds.), *Lexikologie / Lexicology: An International Handbook on the Nature and Structure of Words and Vocabularies*. Berlin: Walter de Gruyter. Bolinger, D. Meaning and Form. London: Longman, 1977. P. 485–497.
14. Jackson H., Amvela E. Words, meaning and vocabulary: Meaning relations. Great Britain: Athenaum Press. 2000. P. 92–98.
15. Hüllen Werner. 'The Emergence of the English Synonym Dictionary', A History of Roget's Thesaurus: Origins, Development, and Design (Oxford, 2003; online edn, Oxford Academic, 1 Jan. 2010). <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199254729.003.0006>.
16. GBNV – Google Books Ngram Viewer : веб-сайт. URL: <https://books.google.com/ngrams> (дата звернення: 04.09.2024).
17. М. А. К. Halliday and Ruqaiya Hasan. Language, Context, and Text: Aspects of Language in a Social-Semiotic Perspective. Deakin University Press, 1985. 126 p.
18. Murphy M. Lynne. Synonymy. 2018: веб-сайт. URL: Synonymy – Linguistics – Oxford Bibliographies. <https://doi.org/10.1093/obo/9780199772810-0220>.
19. Nordquist R. Synonymy Definition and Examples. Thought Co, Jun. 25, 2024: веб-сайт. URL: <https://www.thoughtco.com/synonymy-definition-1692019> (дата звернення: 04.09.2024).
20. Pearson G. Meanings, Models, and Metaphors: A Study in Lexical Semantics in English. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1990. 205 p.
21. Storjohann P. Synonyms in Corpus Texts: Conceptualisation and Construction. In P. Storjohann (ed.), *Lexical-Semantic Relations: Theoretical and Practical Perspectives*. Amsterdam: Benjamins, 2010. P. 69–94.